

VJESNIK VERTIKALE

br. 2/ 2006

Najveći sindikalni uspjeh nakon nekog prosvjetnog štrajka!

U povijesti prosvjetnih štrajkova nije bilo niti približno ovako dobrog rezultata. Koliko je on velik prosudite sami nakon što pročitate ovaj Vjesnik. Nemojte vjerovati samo riječima, vjerujte prvenstveno brojkama. Unatoč tome, moramo ovdje nešto reći i riječima. Moramo odgovoriti na sljedeća četiri bitna pitanja:

- **Što smo postigli i koliko?**
- **Što bi bilo bez štrajka? Što nam je dala Vlada a što smo izborili štrajkom?**
- **Što je bio cilj štrajka i jesmo li ga ostvarili?**
- **Jesmo li mogli postići više?**

Ovdje dajemo kratke odgovore koje u daljnjem tekstu obrazlažemo detaljno. **Cilj štrajka ostvarili smo u veoma visokoj mjeri.** Vlada je nudila samo jedno povećanje osnovice od 5% za 2007. godinu i rekla da nema novca za išta više od toga. Sindikati Vertikale su štrajkom izborili tri povećanja osnovice od 6% (za 2007., 2008. i 2009.), te još dodatne tri godine povećanja (2010., 2011. i 2012.) vezujući osnovicu za rast društvenog bogatstva mjereno bruto domaćim proizvodom. Uz to smo izborili prosvjetni dodatak od 13,7% koji će se dostići u roku od šest godina. To iznosi za prve tri godine ukupno 8,1 do 8,3% po godini. Opisana povećanja izborili smo za sve zaposlenike u sustavu obrazovanja i znanosti, a osjetit ćemo ih već na plaći za siječanj (prvo povećanje osnovice od 6%). Od kolovoza slijedi stalni prosvjetni dodatak, i tako dalje! Uspjeh štrajka je očito golem!

Osam najvažnijih prednosti potpisanih sporazuma

1. Rast plaća u samo jednoj od prve tri godine bit će veći nego što je bio u pet prethodnih godina zajedno.
2. Plaće će idućih šest godina rasti brže od svih drugih u zemlji, a na kraju razdoblja doseći razinu od 10% iznad prosječne plaće u privredi. Uklonit će se zaostajanje.
3. Već nakon tri godine plaće će biti 5% iznad prosječne plaće u privredi, a zaostajanje tek 4-5%.
4. Za svaku od zadnje tri godine imat ćemo mogućnost pregovora, pa i štrajka, ali pri tome ne ulazimo u pregovore od nule, već od visokih pet ili šest posto kao starta za pregovore.
5. Za samo tri godine povećat će se plaće za 26,8%, a za šest godina oko 60%.
6. Već nakon tri godine za našu plaću moći ćemo kupiti 19% više roba i dobara, a nakon šest godina oko 44%. Toliko će rast naših plaća biti viši od rasta troškova života. U drugim europskim zemljama Vlade i sindikati uglavnom ugovaraju rast plaća koji prati tek troškove života.
7. Samo u prvoj godini kupovna moć plaća raste 4,5% (porast od 8,1% manje troškovi života).
8. Plaće nam rastu prve tri godine prema stopi rasta ukupnog društvenog bogatstva (8% nominalno).

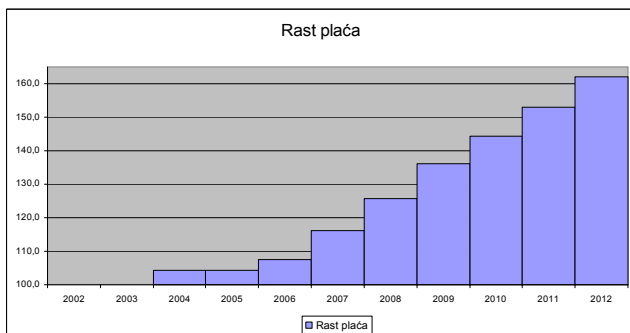
Što bi bilo bez štrajka?

Bez štrajka imali bismo tek 5% rast osnovice za 2007. godinu. Vlada je ljetos uporno isticala da će plaće rasti samo 5% u idućoj godini. Dok ste vi bili na godišnjim odmorima, mi smo otvorili oštru kampanju u medijima protiv takvog prijedloga upozoravajući da je to nedovoljno nakon rasta osnovice od samo 7% u svih pet prethodnih godina. Međutim, Vlada ne mijenja poziciju niti nakon pregovora u listopadu. 10. studenoga mirjenje nije uspjelo jer Vlada niti tada ne mijenja stajalište. Tek nakon naše najave štrajka, i to dan prije štrajka Vlada u panici mijenja stajalište i nudi 6% i to ne samo za jednu godinu, već za iduće tri. To je taj ogromni pomak. Sjetimo se, odbili su da u protokol uđe odredba o pregovaranju za tri godine, već su inzistirali da pregovaraju samo za 2007. Sindikat državnih službenika tu trogodišnju ponudu odmah prihvaća i potpisuje sporazum dan prije našeg štrajka, a sindikati ostalih javnih službi isto potpisuju drugi dan našega štrajka. Iako smo to mi izborili u okviru javnih službi, mi taj sporazum ne potpisujemo, uvjetujući naš potpis još i dogovorom oko prosvjetnog dodatka. Smiješno je zaključivati da mi to nismo izborili zato jer su drugi prije nas potpisali. Istina je sasvim suprotna, to smo izborili mi, i za sebe i za druge. S drugim sindikatima smo odlično surađivali.

Otvorili smo perspektivu za rad u prosvjeti!

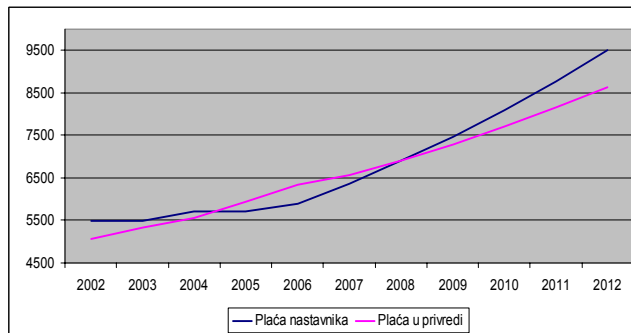
Plaće će dostići postavljeni cilj iz štrajka!

Bruto plaće	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nastavnik početnik	5487	5487	5723	5723	5895	6374	6898	7473	8096	8770	9510
Plaća u privredi	5053	5322	5556	5930	6335	6576	6898	7294	7718	8163	8640

Obrazloženje

Ovaj graf prikazuje kako će plaće svih zaposlenika u obrazovanju i znanosti rasti kumulativno iz godine u godinu. Uočite kako su malo rastle u prethodnih pet godina, a koliko rastu u idućih šest godina. To je slika budućeg porasta našega standarda. To je slika kvalitete postignutog sporazuma. Pri tome treba imati u vidu da su zadnje tri godine prikazane u minimalnoj varijanti. Budući da imamo mogućnost otvoriti pregovore za te tri godine, pa i mogućnost štrajka, to može biti i više. Hoće li biti više ovisit će o kretanju drugih plaća u zemlji i rastu društvenog bogatstva mjereno BDP-om. U grafu su uneseni indeksni brojevi s bazom 100 za 2002. godinu. Indeksni broj umanjen za 100 daje postotak povećanja plaće u svakoj od godina.

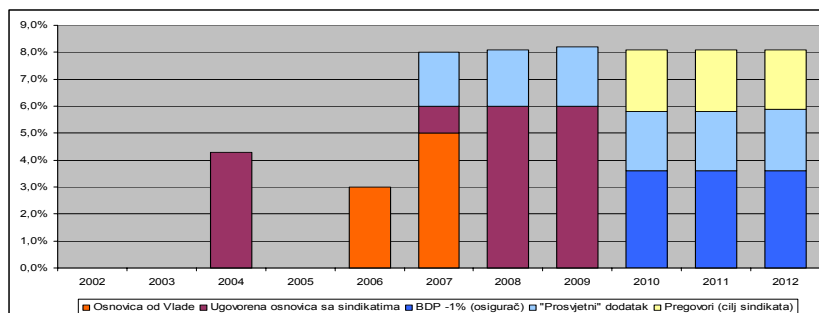
Obrazloženje

U ovome grafu vidi se kako su naše plaće zaostajale od 2002. do 2006. godine, kada je stvorena i najveća razlika, zbog čega smo i ušli u štrajk. Vidljivo je također i kako će plaće ubuduće rasti brže. Već početkom 2010. naše će plaće premašiti privredu za 5%, a na kraju razdoblja to će biti 10% više, što smo bili postavili za cilj. Iza toga slijedi napor za održavanje tog odnosa. U tablici su prikazane bruto plaće u kunama (isto je s neto plaćama). Rast plaća u privredi idućih godina je naša projekcija na temelju njihovog rasta zadnjih godina (5,8% godišnje). Budu li rasle manje prije ćemo doseći cilj, budu li rasle više morat ćemo pregovarati, a možda i štrajkati. Što osigurač, tj. rast BDP-a, bude veći od današnjeg, to ćemo prije ostvariti cilj.

Što nam je dala Vlada, a što smo izborili štrajkom?

Rast osnovnice i dodatak

	2002	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12
Osnovica od Vlade	0	0	0	0	3,0%	5,0%	0	0	0	0	0
Ugovorena osnovica	0	0	4,3%	0	0	1,0%	6,0%	6,0%	0	0	0
"Prosvjetni" dodatak	0	0	0	0	0	2,0%	2,1%	2,2%	2,2%	2,2%	2,3%
BDP -1% (osigurač)	0	0	0	0	0	0	0	0	3,6%	3,6%	3,6%
Pregovori (cilj sindikata)	0	0	0	0	0	0	0	0	2,3%	2,3%	2,2%

ŠTO SMO POSTIGLI DODATNO? Iako smo mi izborili tih 6% za tri godine, uvjetovali smo naš potpis dodatkom samo za prosvjetu u visini potrebnoj za ostvarenje cilja od 10% iznad prosjeka privrede. Kada smo i to dobili tek onda smo potpisali i prethodni sporazum. Prosvjetni dodatak se ne može promatrati izolirano od prethodnih 6%, jer mi tih šest posto također dobivamo, jer to također opterećuje Proračun. Na to povećanje trebalo je navući još dodatak od ukupno 13,7% koji je raspodijeljen na 6 godina (od 2 do 2,3% godišnje - **svjetlo plavo**). Tih šest godina je dugi period i to sigurno nije sretno rješenje, pogotovo za ljude koji idu u mirovinu. Ali je to nužni rezultat kompromisa. Što smo za taj kompromis dobili?

DOBILI SMO PUNO VAŽNIJU STVAR. U pregovore krajem 2009. godine ulazimo sa startnom pozicijom koja glasi: godišnji porast BDP-a umanjena za 1% (**tamno plavo**) + prosvjetni dodatak, što bi negdje moglo iznositi oko 6% po godini. Za više ćemo pregovarati, a po potrebi i štrajkati (**žuto**). Najveća bitka vodila se zadnjeg dana pregovora u subotu 25.11. upravo oko toga je li tih 6% fiksno, pa mi više ne možemo pregovarati ili je to najmanje 6% oko kojih se može pregovarati i štrajkati. Izborili smo ovo drugo. I to je veoma važno postignuće. Zbog toga smo se morali s Vladom naći na sredini, između njenih sedam, prvotno deset, i našeg zahtjeva od pet godina.

Jesmo li štrajkali za jednu kutiju cigareta? Nismo li trebali za dvije?

Preporod nas je napao prvi dan nakon štrajka. Rekli su da su ljudi štrajkali za kutiju cigareta i kavu. Nastavnici i učitelji će dobiti 280 do 400 kuna povišice svaki mjesec, pa smo se pitali kakve to skupe cigarete njihov predsjednik puši. Međutim, već u radio emisiji Total direkt (poslušajte na web stranicama www.nsz.hr) on kaže da smo trebali ugovoriti prosvjetni dodatak 4 a ne 2%. Njegovom logikom zaključujemo da smo trebali nastaviti štrajk za dvije kutije cigareta, a ne za jednu. Naravno mi smo štrajkali za puno više. Uvjerimo se. U tablicama su neto iznosi za samca u Zagrebu. Svi drugi dobivaju više. Sva povećanja su u odnosu na 2006. godinu.

Plaće učitelja i nastavnika (neto iznosi)							
	Kolovoz 2006	Kolovoz 2007		Kolovoz 2009		Kolovoz 2010	
		Plaće	Porast	Plaće	Porast	Plaće	Porast
Nastavnik početnik	4.164	4.445	281	5.065	901	5.414	1.250
Nastavnik s 20 g.staža	4.781	5.099	318	5.834	1.053	6.247	1.466
Nastavnik s 30 g.staža	5.181	5.532	351	6.342	1.161	6.796	1.615
Plaće redovnog profesora (neto iznosi)							
	Kolovoz 2006	Kolovoz 2007		Kolovoz 2009		Kolovoz 2010	
		Plaće	Porast	Plaće	Porast	Plaće	Porast
Red. prof. s 20 god	9.005	9.573	568	10.887	1.882	11.625	2.620
Red. prof. s 40 god	11.868	12.669	801	14.518	2.650	15.556	3.688
Najniža plaća u sustavu (neto iznosi)							
	Kolovoz 2006	Kolovoz 2007		Kolovoz 2009		Kolovoz 2010	
		Plaće	Porast	Plaće	Porast	Plaće	Porast
Čistačica bez staža	2.139	2.290	151	2.637	498	2.832	693
Čistačica s 20 g. staža	2.406	2.578	172	2.976	570	3.199	793
Čistačica s 30 g. staža	2.588	2.775	187	3.206	618	3.448	860
Ostale plaće (neto iznosi)							
	Kolovoz 2006	Kolovoz 2007		Kolovoz 2009		Kolovoz 2010	
		Plaće	Porast	Plaće	Porast	Plaće	Porast
SSS s 20 g. staža	3.194	3.430	236	3.974	780	4.273	1.079
Asistent s 4 g. staža	4.642	4.950	308	5.659	1.017	6.057	1.415
Docent s 10 g. staža	6.732	7.209	477	8.193	1.461	8.708	1.976

Cilj štrajka i jesmo li ga ostvarili?

Podsjetimo se. Prije štrajka smo isticali na našim skupovima i u našim materijalima da tražimo:

- sustavno rješenje, stabilnu i održivu cijenu rada koja će pratiti druge plaće u zemlji, tj. da plaća nastavnika početnika bude 10% iznad prosječne plaće u privredi (odnosno 5% iznad prosjeka u zemlji); sukladno tome tražimo porast plaća svih drugih zaposlenika u obrazovanju i znanosti;
- svjesni da se to ne može postići u jednoj godini tražili smo dostizanje tog cilja u tri do pet godina;
- tražili smo otpočinjanje granskog kolektivnog pregovaranja;
- tražili smo razdvajanje bonusa u osnovnom i srednjem školstvu od dodataka 4,8 i 10% za godine rada provedene u službi.

Sindikalni čelnici nisu imali mandat za povećanje zahtjeva. Na našim skupovima širom Hrvatske niti jedan jedini povjerenik nije imao primjedbi na ovu razinu zahtjeva ili predložio da se traži više. Tijela sva tri sindikata odobrila su gornje ciljeve, a treći dan štrajka, na zajedničkom sastanku donose preciznije zaključke:

- pristupit će sporazumu o 6% povećanja osnovice za 2007., 2008. i 2009., za sve javne službe (a što su izborili sindikati prosvjete) uz uvjet da se u sporazum ugradi "osigurač"

koji će jamčiti da se u pregovore za 2010. i 2011. godinu uđe s višim startom kako bi se mogao ostvariti cilj od 10% iznad prosječne plaće u privredi u roku od pet godina;

- inzistira se na "prosvjetnom dodatku" koji ukupno treba biti 13,7% raspodijeljen također na pet godina (2,5% po četiri godine i zadnju godinu 3%);
- zahtjeva se započinjanje granskih kolektivnih pregovora u što kraćem roku;
- odbija se zadnji Vladin prijedlog o sedam godina potrebnih za uklanjanje zaostajanja, ali je moguć kompromis od šest godina ako se ispunje prethodni zahtjevi.
- problem razdvajanja bonusa od 4,8 i 10% ostavit će se za granske ugovore s obzirom na složenost tog problema (potrebno 1400 novih radnih mjesta).

Zaključeno je: štrajk se prekida ako se ugovori "osigurač", ako Vlada odustane od sedam godina i ako pristane na gransko kolektivno pregovaranje. Sindikalni čelnici proveli su ove zaključke donesene na treći dan štrajka, 24. studenog u 23h na Leksikografskom zavodu u Zagrebu. Iz ovoga je vidljivo: cilj štrajka ostvarili smo u veoma visokoj mjeri, dostatnoj za njegov prekid.

Što je osigurač? To je vezivanje rasta osnovice za rast bruto domaćeg proizvoda.

Je li sporazum održiv?

Pitaju nas novinari i neki članovi koji su dobro razumjeli prednosti sporazuma, jesu li isti održivi i mogu li se otkazati? Mi mislimo da se ne mogu otkazati bez našeg pristanka, a ako se ne poštuju vidimo se na sudu. Međutim, ako se slučajno otkazu kako ćemo ih braniti? Jasno je kako. Pravnim putem i štrajkom. Zato nam treba jedinstvo sindikata kao naš najbolji jamac. Hoće li buduće Vlade imati puno problema u provedbi Sporazuma? Da, mogli bi ako ne stave pod kontrolu plaće u privredi. To rade druge zemlje, npr. Slovenija, i to nacionalnim sporazumima o politici plaća, prema kojima plaće prate rast BDP-a umanjena za 1%.

Potvrda sporazuma

Malo vijeće Sindikata znanosti jednoglasno je podržalo oba sporazuma, a stotinjak zagrebačkih povjerenika u Sindikatu hrvatskih učitelja, samo uz dva glasa protiv, i dva suzdržana učinilo je isto. Slično se dogodilo i u drugim županijama koje su do sada stigli običi čelnici sindikata. Nastavnici su na sastanak došli s nevjericom i u sumnjama, a otišli s pjeskom i zadovoljstvom. Ljudi jednostavno nisu imali pravu informaciju o tome što se postiglo.

Što se događalo u subotu?

Mnogi nas pitaju što se događalo u subotu 25. studenoga. Večer prije završili smo sastanak tijela tri sindikata i u 23h održali noćnu konferenciju za tisak s jako puno novinara. U subotu u 8h došli smo na pregovore s usvojenim stavovima sindikalnih tijela. Počelo je pisanje teksta sporazuma i oko podneva počinju problemi.

BORBA ZA 0,5%. Prvi problem napravili su nam financijaši, koji su dokazivali da nam dodatak treba biti ukupno 13,2 a ne 13,7%. Mi smo se tada razljutili i prekinuli pregovore, te otišli na pice sat vremena, čekajući Sanadera. Rekli smo si: ako je tih 0,5% njima važno, mora da je to nešto važno, e pa onda je i nama važno. Ispalo je po našem.

GRANSKI PREGOVORI. Drugi problem bili su granski kolektivni ugovori i pregovori. Vlada je po svaku cijenu htjela da produžimo postojeće ugovore kako bi izbjegla pregovore i moguću štrajk u izbornoj godini. Čvrsto smo se tu postavili i ispalo je po našem.

OSIGURAAČ. Treći i najveći problem nastao je oko "osigurača" za zadnje tri godine. Dugo smo pregovarali kakav osigurač, pa kada smo tu našli zajedničko rješenje, onda je nastao problem ide li to automatizmom ili se treba zajednički utvrditi. Zatim, trebamo li ugovoriti osigurač kao konačnu visinu osnovice za te tri godine ili je to tek polazna osnova za pregovore. O tome smo se prepirali 5 minuta prije 17h, kada su nas već čekali novinari. Zbog toga nas je zvao premijer. Prvo je bio ljut jer su ga informirali da nešto novo tražimo što se nismo dogovorili. No, kada je čuo u čemu je problem prezeo za nas našu starnu. Zbog toga smo se pred novinarima pojavili sa zakašnjenjem od 35 minuta.

ŠTO TO NIJE ISPALO PO NAŠEM? Samo rok od 6 godina, jer Vlada tu nije htjela popustiti, tvrdeći da je već odustala od deset i sedam godina i da se radi o dostojanstvu Vlade. Naša analiza pokazuje da je šest godina u jednom smislu čak i bolje rješenje nego pet (vidi u tekstu dalje).

NEKASTAVNO OSOBLJE I ZNANSTVENI INSTITUTI. I tu subotu, kao i ranije imali smo višekratni pritisak da sporazum obuhvati samo nastavno osoblje u školama i na fakultetima, s obrazloženjem da samo oni nose težinu reformi. Svaki puta smo to sužavanje i dijeljenje naših ljudi najodlučnije odbili.

Nesporazumi u dijelu članstva

Dio naših nastavnika bio je razočaran dva dana poslije štrajka neznajući što se ugovorilo i koji su učinci potpisano. Istovremeno, išla je propaganda manjinskih sindikata o sramno malom postignuću, o prijevaji itd. To je u nekim sredinama dolilo ulje na vatru. Neki su doista misli da su ih sindikati izdali. Neki povjerenici su mobilizirali zaposlenike u štrajk govoreći im kako sindikati traže 20% veće plaće u 2007 godini. 8% rasta godišnje je objektivno jako puno, a pogotovo je puno kada se ponavlja nekoliko godina za redom. To je više od rasta cijena, ravno rastu BDP-a i više od rasta drugih plaća u zemlji. Međutim, ako je netko stvorio nerealna očekivanja onda 8% može izgledati veoma malo. Također, euforija zbog visokog odziva u štrajku uzrokovala je također povećanje apetita. Za povećane apetite nažalost niti je bilo argumentacije, niti analitičke podloge, niti potpore u tijelima tri sindikata. Euforija u takvim okolnostima vraća se kao bumerang.

HRVATSKI JAL. Zašto su neki pomislili da nismo uspjeli? Zato što su i druge javne službe dobile 6%. Jer, kada bi samo mi dobili 8% onda bi to bilo u redu, onda bi naš štrajk bio super, i uspio bi. Ovako on nije uspio jer 6% imaju i drugi. Nevjerojatno. Dakle, to što su plaće u dvije službe, kulturi i državnoj upravi, zaostajale za privredom čak i više od naših to nije važno, to što smo mi zapravo izborili i za njih tih 6% ni to nije važno. Važno je samo to da su dobili i oni. Bio je to koordinirani napor s kolegama iz drugih javnih službi pri čemu je naš štrajk bio najjače sredstvo pritiska. Naravno ne treba potcijeniti niti najavu prosvjeda u zdravstvu i socijalnoj skrbi. I to je također bilo važno jer se stvar počela širiti, pa je Vlada upala u paniku, i od 5% za samo jednu godinu prihvatila 6% za tri godine. Druge javne službe je to zadovoljilo. Mi smo nastavili štrajkati za dodatak od 2-3% po godini. Mi smo, neki kažu trebali štrajkati još za više. Kao da je tih 6% isto što i 0%, kao da 6% ne postoji i kao da su ti novci iz svemira. Kada se osiguralo 6% više nije bilo prostora za puno više, već samo za onoliko koliko su nam računice pokazivale da nam treba za uklanjanje zaostajanja plaća. Fallio nam je 13,7% i kada se to raspodijeli na pet godina to je 2,5% po godini, a na šest godina 2,2% po godini. Ako su i druge javne službe dobile mi nismo zbog toga izgubili. Nikada nismo govorili da zaostajemo za javnim službama (jer je to besmisleno, i mi smo javna služba). Govorili smo da zaostajemo za privredom.

Slovenski, grčki i njemački primjeri

SLOVENC su također prije četiri godine postigli sličan sporazum, i to na četiri godine, koji je preživio dvije vlade. Imali su na početku gotovo pobunu članova, danas su međutim svi prezadovoljni. Tako će biti i kod nas. Primili smo čestitke SVIZ-a, slovenskog sindikata obrazovanja za potpisani sporazum. Nasmijali su se kada su čuli da imamo istih problema s dijelom članstva kao i oni.

GRCI su ovu jesen štrajkali šest tjedana. Tražili su 45% veće plaće u jednoj godini. Ne samo da nisu ništa postigli, već nisu s Vladom niti započeli ozbiljne pregovore. Sindikalno vodstvo koje postavi nerealne zahtjeve ostaje na margini, jer je tu stvar jednostavna. Poslodavac će ti popustiti samo onoliko ukoliko ima veće štete od popuštanja nego od nepopuštanja. Ovdje bi imao veće štete od popuštanja. Grci su nerealnim zahtjevima slali poruku Vladi da joj se nikakav sporazum ne isplati. Poslodavcu treba stvoriti impresiju da je sporazum moguć, a onda uže zategnuti pri kraju do maksimuma. Tako smo mi postupili. Tako postupaju i Nijemci.

NIJEMCI. U Njemačkoj milijun ljudi izađe na ulice u vrijeme tarifnih pregovora i to za 1,5%. Poslodavci nude 2% a sindikati traže 3,5%. Zbog toga se štrajka.

Prigovori i pitanja

Ovih dana čuli smo neke prigovore onih koji još nisu upućeni u istinu o sporazumima. Smatramo da se svi ti prigovori tiču manje bitnih stvari od onih ključnih postignuća.

Pobrojmo neke.

□ **Zar smo štrajkali samo za mali prosvjetni dodatak, za pedesetak kuna?**

Nismo štrajkali samo za prosvjetni dodatak, već je prosvjetni dodatak izborn nakon što smo već iz Proračuna izvukli 6% rasta osnovice za tri godine (vidi prije). Štrajkali smo za rast plaća, a je li to kroz osnovicu ili dodatak u konačnici je svejedno.

□ **Ali rast osnovice su dobili i druge javne službe?**

Nismo se mi uspoređivali s javnim službama već s privredom. I mi smo javne službe i to njihov gotovo najjači dio. Druge javne službe bile su veoma korektna i ugradile su u sporazum odredbu o našem pravu na dodatak. I to je bilo također važno i korisno.

□ **Šest godina je predugo razdoblje za dostizanje našeg cilja od 10% iznad prosječne plaće u zemlji.**

Voljeli bismo da je ugovoreno kraće vrijeme, ali nije išli. Ta jedna godina bio je jedini ustupak Vladi, koja je prvo predlagala deset, a onda sedam godina. To smo pustili jer je to manje važno u odnosu na postizanje osigurača za zadnje tri godine. Štoviše, pitanje je, je li to bio ustupak Vladi, jer ima ozbiljnih matematičkih argumenata koji kažu da je za nas bolje što smo potpisali na šest nego na pet godina. Evo zašto. Da smo potpisali na pet godina prosvjetni dodatak po godini iznosio bi 2,5% a na šest godina izlazi 2,2%. Razlika je po godini 0,3%, ukupno oko 1,5%. To je veoma mali postotak. I nevažan kada se ima u vidu da smo u šestoj godini ugovorili također osigurač u iznosu od 3,5 do 4,5%. Ili drugim riječima: da nismo ugovorili i šestu godinu, u njoj ne bi imali zajamčeni rast plaća u visini ugovorenog osigurača, već bi u pregovore kretali od nule. Vjerojatno Vlada toga nije bila niti svjesna kada je tražila produženje a pristala na osigurač.

□ **Prva godina je preslabo ugovorena. Trebalo je ugovoriti više već za 2007. godinu.**

Prva godina je tek neznatno slabije ugovorena od druge tri godine. Pogledajte i uvjerenje se u našim tablicama i sporazumima. Ona nosi rast plaća od 8,1% dok druge dvije godine 8,2 odnosno 8,3%.

□ **Trebali smo sada stisnuti, sada ili nikada.**

Neki naivno misle, što je štrajk dulji to zahtjevi mogu biti veći. Što je štrajk dulji zahtjevi mogu biti i sve manji. Ostvarenje zahtjeva najviše ovisi o kvaliteti argumenata te o potpori javnosti i drugih sindikata.

□ **Zašto ste žurili izaći iz štrajka? Mogli smo**

štrajkati i u ponedjeljak. Imali smo volju članova i naklonost medija.

Štrajk nije cilj već je sredstvo. Kada smo ostvarili cilj koji su zadala sindikalna tijela, mi čelnici niti smo smjeli niti je imalo smisla nastavljati štrajk. Mi nismo nikuda žurili. Žurila je Vlada, a mi smo zbog toga mogli lakše ostvariti naše bitne ciljeve. Naravno, i u tome postoji neka granica, jer je i Vlada imala stvari od kojih nije htjela odstupiti po cijenu nastavka štrajka. Također, valja imati na umu da se javnost pod pritiskom roditelja mogla za vrlo kratko vrijeme okrenuti protiv nas, a da je štrajk mogao posustajati u ponekim segmentima. To bi se moglo dogoditi da smo zaoštravali na nebitnome i da je Vlada objavila u javnosti na što je sve pristala. Polako bi se novinari okretali protiv nas, držeći nas neodgovornima. Stoga je veoma sretna okolnost da smo naše ciljeve ostvarili kada smo bili na vrhuncu moći, a ne da ih lovimo kada se štrajk počne urušavati. Važno je to za buduće štrajkove. **Rekli smo: eho prošlih štrajkova odzvanja, a mogućnost budućih upozorava.** Ovaj štrajk pamtit će se kao izuzetno uspješan i dugo će odzvanjati. Veliki je to kapital koji nismo uludo potrošili (vidi grčki primjer).

Štrajkali smo za rast plaća, a je li to kroz osnovicu ili dodatak u konačnici je svejedno.

Manjinski sindikati i Preporod

Umanjujući uspjehe drugih sindikata, Preporod obavlja svoju misiju. Potkopava njihov ugled slabeci vjeru dijela ljudi u moć kolektivne akcije. To je pogubno za snagu sindikata na dulji rok. To je taj sindikat radio oduvijek. Mi smo dobro znali da će nas Preporod napasti. Štoga mi ugovorili oni uvijek kažu da je to sramno malo. U tome je prednjačio bivši predsjednik Vinko Filipović. Filipović je dobio mjesto ravnatelja Zavoda za školstvo. Sadašnji predsjednik Stipičić nije drugačiji. Gdje će on završiti, ne znamo? Ali znamo da u vlastitoj školi, tamo gdje ga poznaju, Preporod ima 20 članova, a Nezavisni sindikat srednjih škola 32 člana. Dakle, niti u vlastitoj školi nema potporu. Inače, zašto naši sindikati ne žele Stipičić u pregovore? Zato što niti Hrvatska čista stranka prava ne sjedi u parlamentu. Kao što ona nije dobila dovoljno glasova, tako niti Preporod nema dovoljno članova prema Zakonu o radu. Međutim, postoji i dodatni razlog. Imamo bogato iskustvo. Uvjerili smo se da kada Stipičić pregovara Vladini predstavnici znaju ono što ne bi trebali znati. Ide li to izravno, ili preko Filipovića, još nismo otkrili. Inače, Preporod je u štrajk ušao jer nije imao izbora. Lagodna je to pozicija, svaki puta iz busije napadati one koji nešto poduzimaju i nose teret odgovornosti. Preporod nikada ništa nije postigao za svoje članove. Uvijek smo mi postigli i za njegove članove.

Peticija i mogući referendum

Ako su neki naši članovi ishitreno i u ljutnji, nemajući informaciju o tome što su njihovi sindikati za njih postigli, slučajno potpisali peticiju manjinskih sindikata, ne treba se previše zbog toga brinuti. Vlada neće otkazati sporazume i postupiti po nekoj peticiji, jer nije potpisala sporazum s pojedincima, već s pravnim osobama, tj. sindikatima. Naši sindikati neće otkazati sporazume jer u tijelima sindikata nema nedoumica. To su sindikalno najkompetentnija mjesta i ona sigurno neće uskratiti stabilan i visoki rast plaća idućih godina, osim ako naši članovi masovno na tome ne inzistiraju. Sumirat ćemo reakcije ljudi. Također, ozbiljno ćemo na tijelima razmotriti mogućnost da u siječnju ili veljači, nakon što sve članove temeljito upoznamo s rezultatima pregovora organiziramo referendum među njima o ratifikaciji dvaju sporazuma. Oni koji nude peticiju za otkazivanje sporazuma nude antilopu u bijegu a odbacuju već gotovog zeca na ražnju. Do sada su jeli varivo bez mesa. Što bi bilo nakon otkazivanja sporazuma? Imaju li ti čelnici svijesti, imaju li odgovor na to pitanje? Možda štrajk do idućeg Božića i to s podijeljenim članstvom (bez visokog školstva s tek dijelom učitelja i nastavnika). I sve to nakon što je Proračun već usvojen. Cilj će biti: otkazati siguran rast plaća u šest godina i štrajkati za pet godina i to za 4% umjesto za 2% dodatka, kao što reče Stipičić. Na tome će navodno dobiti potporu svih članova. Oni će tako izboriti više. A što ako ne uspiju? Gdje smo tada? Kako nepromišljeno, neodgovorno i beskrupulozno prema ljudima!

Čuvajmo zajedništvo tri sindikata vertikalne. Trebat će nam ponovno. Ne nasjedajte propagandi. Razbit će vam sindikate.

Zajedništvo tri velika sindikata ključni je uzrok uspjeha. Svi koji taj uspjeh napadaju, šalju poruku da sindikati nisu uspjeli, dakle, uspjela je Vlada. Time stvaraju pomutnju kod nedovoljno informiranih. To je pogubno za budućnost. Čeka nas još puno štrajkova. Trebat će nam jedni druge. Držimo se čvrsto. Sjajno smo štrajk pripremili, odlično pogodili termin, dobro ga organizirali, taktički dobro osmislili, uspješno ljude motivirali, kvalitetno ih informirali. Odlično smo pregovarali i veoma dobro uvjerili. Odazvali ste se izuzetno dobro, što nam daje snagu za iduće štrajkove. Sve je počelo dobro, i završilo više nego dobro.

Što je pred nama? Što su novi zadaci?

Kao mali program aktivnosti najavljujemo zalaganja za povećanje raspona u plaćama od početnika do mirovine u osnovnom i srednjem školstvu kroz Zakon o plaćama javnih službenika, zatim, pregovore za Temeljni i za granske ugovore u sva tri sustava te novi Pravilnik o napredovanju nastavnika i učitelja. Najavljujemo borbu za plaćanje po sudskim presudama u visokom školstvu (nepriđržavanje ugovorenih prava i odgovornost za nastale štete), problem razdvajanja bonusa od dodatka za staž u sustavu u osnovnom i srednjem školstvu, sudjelovanje u izradi pedagoškog standarda. Slijedi i borba za integraciju sveučilišta, regulacija normativa u situaciji povećanog opterećenja u sva tri sustava, stambeni krediti za učitelje i nastavnike, zalaganje protiv privilegiranih upisa na sveučilište, problem nasilja u školstvu, itd.

Novinari i ugledni ekonomisti o štrajku i njegovim rezultatima

Samo je dvoje novinara napisalo nepovoljno o rezultatima štrajka. Ti su nama govorilo jedno, a očito po nalogu iz redakcija napisali drugo. Većina je novinara razumjela i pošteno pisala o uspjehu nakon štrajka. Prenošimo komentar iskusne novinarkice iz Novoga lista od 29. studenoga, Gabrijele Galić, i mišljenje uglednih hrvatskih ekonomista Mladena Vedriša i Dražena Kalodere.

"U pregovorima su svi gubitnici i dobitnici. Oni koji nešto traže ističu maksimum zahtjeva, a oni koji bi na te zahtjeve trebali odgovoriti nude minimum. Kada bi se oni koji traže izborili baš za svaku sitnicu svog programa, nešto u toj priči ne bi bilo u redu. Dogovor nakon pregovora i štrajkaških pritiska je kompromis. U kompromisu obje su strane i zadovoljne i nezadovoljne. Naravno, obrazovni sindikati sretniji bi bili da su uspjeli dogovoriti petogodišnje usklađivanje plaća jer je to ono što su od starta tražili. Izborili su se za šestogodišnje,

što je još uvijek bolje od ničeg ili od deset i sedam godina o kojima je Vlada zborila. **Zadovoljavajući kompromis postignut je i zbog snage obrazovnog sustava koji se četiri dana digao na noge. No, da se štrajk produžio na ovaj tjedan sindikati i njihovo članstvo počeli bi gubiti podršku javnosti. A s gubljenjem podrške javnosti, lagano bi opadala i njihova pregovaračka pozicija. Pa je i pitanje, na što bi recimo koncem ovog tjedna sindikati morali pristati. Štrajkaška baza navodno je nezadovoljna onim što je sindikalno čelništvo ispregovaralo za njih. Kao, nisu dobili ništa što ne bi dobili i da štrajka nije bilo. Međutim, tog god misli da u godini dana može nadoknaditi ogroman zaostatak u plaćama, živi u prošlosti. Vremena "iskrcavanja" novca bez ikakva razmišljanja, ili samo s mišlju očuvanja socijalnog mira, odavno su prošla.**

"Dok manjinski sindikati sporazum nazivaju prijevaram, većinski uspjehom, ekonomisti su suglasni da su prosvjetari od Vlade izvukli maksimum." (Slobodna Dalmacija, 29. studenoga 2006. godine)

Jesmo li mogli postići više?

Kao što smo vidjeli čelnici sindikata proveli su ciljeve dogovorene na zajedničkim sastancima svih povjerenika i tijela sindikata. Oni nisu imali mandat za povećanje zahtjeva. Otvara se pitanje, nisu li možda zahtjevi bili preskromni, ili su bili realni a u međuvremenu su porasli apetiti u tijeku uspješnog štrajka, ili članovi nisu bili dobro informirani o ciljevima štrajka? Nisu li tijela sindikata trebala povećati zahtjeve u petak na večer? Međutim, pitajmo se je li to uopće bilo moguće? Kao prvo, naše zahtjeve nismo utemeljili od oka, radi cjenkanja, već smo ih utemeljili analitički. Cijelo vrijeme gradili smo vjerodostojnost u javnosti, među članovima, među drugim sindikatima i u Vladi na činjenici da matematika i statistika govore umjesto nas i naših želja. Dakle, ako smo analitički artikulirali zahtjeve na razinu 10% iznad prosjeka privrede, nije bilo niti jednog analitičkog argumenta niti političkog prostora za povećanje toga zahtjeva. Da su pregovarači i imali mandat za tako što, a nisu, što bi se onda dogodilo? Kao prvo, izgubili bismo na vjerodostojnosti, a time bi se polako javnost okretala protiv nas, a Vlada bi imala odlične argumente da uvjeri medije u našu neodgovornost. Podrška javnosti nije bezuvjetna i nije stalna. Štoviše, krhka je, znamo iz iskustva, a često je i protiv nas. Uz kampanju Vlade i uz nezadovoljstvo roditelja, podrška bi kopnula. Dakle, iako je nas čelnike zahvatila euforija uspješnim odzivom, nije nas napustio razum i hladna glava. Kada smo ostvarili većinu zahtjeva bilo je najbolje prekinuti štrajk na vrhuncu naše moći i time nismo iz štrajka izašli kad je on slabio već kada smo najjači. I baš to je dobro. Pitanje je što bi donio idući tjedan, i koliko bi dugo štrajk uživao potporu javnosti. Dakle, postojali su rizici. Ti bi rizici bili prihvatljivi da nismo ostvarili ciljeve, ali sasvim nepotrebni kad smo većinu njih ostvarili. Dojam da smo mogli sve vrlo je varljiv. Mi smo znali da ne smijemo potrošiti snagu i da će nam ona trebati za ubuduće. Taj učinak pokvaren je demagogijom manjinskih sindikata, i tendencijom nekih novinara, a ima loše posljedice na vjeru svih ljudi u uspjeh sindikalne akcije. Vjerujemo da će naši ljudi na kraju svi razumjeti i da se više nikada ne treba osvrtni na one koji potkopavaju sindikate. Vjerujemo da će ljudi poučeni ovim primjerom ubuduće više vjerovati čelništvu Sindikata, nego zlonamjernicima raznih fela. Tome služi ovaj Vjesnik.

Ishod sporazuma još jednom

Tablica 1. Ishod sporazuma - bruto prikaz

Datum korekcije plaća	% rast plaće nastavnika (1)	indeks nastavnika početnika (2=100x kolona 1)	% rast plaća u privredi (3)	indeks rasta plaća u privredi (4)	zaostajanje za ciljem (5=4:2)	plaća nastavnika početnika koef. 1,29 (5)	plaća u privredi (6)	cijelna plaća (7)	stanje u odnosu na prosjek privrede (8=5:6)
31.12.06.	-	100		118,2	-18,2	5895 kuna	6335	6968	93,1
01.01.07	6,0	106,0		118,2	-11,5	6249	6335	6968	98,6
01.08.07	2,0	108,1		122,7	-13,5	6374	6576	7234	96,9
01.01.08	6,0	114,6	5,8	125,1	- 9,2	6756	6705	7375	100,8
01.07.08	2,1	117,0		128,7	- 10,0	6898	6898	7588	100,0
01.01.09	6,0	124,0	5,8	132,3	- 6,7	7312	7091	7800	103,1
01.07.09	2,2	126,8		136,1	- 7,3	7473	7294	8023	102,5
01.01.10	6,0	134,4	5,8	140,0	- 4,2	7921	7503	8253	105,6
01.07.10	2,2	137,3		144,0	- 4,9	8096	7718	8490	104,9
01.01.11	6,0	145,6	5,8	148,1	- 1,7	8581	7938	8732	108,1
01.07.11	2,2	148,8		152,3	- 2,4	8770	8163	8979	107,4
01.01.12	6,0	157,7	5,8	156,7	+ 0,6	9296	8398	9238	110,7
01.07.12	2,3	161,4		161,2	+ 0,1	9510	8640	9504	110,1

Metodološke napomene. Zaostajanje od 18,2% utvrđeno je u zajedničkoj komisiji Ministarstva i Sindikata u sobotu i nedjelju u tjednu prije štrajka, i to kao rezultat nužnog dogovora o metodološkom okviru. Dogovoreno je da će se uzimati sljedeći indikatori: bruto plaće, podaci FINA-e, plaća nastavnika početnika s jednom godinom staža (koeficijent 1,29), promatrat će se kvartalni intervali, usporedba će se vršiti s plaćama u privredi, uvijek će se uzimati stanje i omjeri u plaćama u prvom kvartalu već daleke 2000. godine (tako piše u članku 86 TKU-a). Tada su plaće bile 10% iznad prosjeka u privredi. Neto plaće nisu pouzdan pokazatelj radi različitih prireza i obitaka. Državni zavod za statistiku ima uži obuhvat nego FINA, a mjesečni podaci o plaćama su nestabilni i previše oscilatorni, za razliku od kvartalnih koji su stabilniji.

Rezultat štrajka. Ako sive brojeke budu otprilike ovakve onda ćemo doseći plaću nastavnika u visini 10% iznad prosječne plaće u privredi (brojka na dnu zadnje kolone). To je cilj. 10% iznad prosječne plaće u privredi odgovara 6,4% iznad prosječne plaće u zemlji (to je više od ranije proklamiranog cilja, sjetite se, proklamirali: 5% iznad prosjeka u zemlji). Važno je primjetiti sljedeće: zaostajanje pada već nakon tri godine s 18,2 na 3-6% (u tablici prognoziramo da će to biti 4,2). A onda iduće tri godine uklanjamo to malo zaostajanje. Dakle, **zaostajanje prestaje biti ozbiljan problem već nakon tri godine.** Također, plodove Sporazuma najbolje ćemo osjetiti već 1.1.2008.

Objašnjenje tablice. U prvom retku vidimo sadašnje stanje, pri čemu broj 118,2 govori o postojećem zaostajanju. U prvih pet kolona koje se odnose na postotke i indekse brojeve imamo sive i crne brojeke. Brojke u crnome odnose se na već pouzdane i već osigurane vrijednosti, dok se brojeke u sivome odnose na veličine koje su procijenjene i mogu biti promjenjive u budućnosti. Tako na primjer, u koloni 1, rast plaća nastavnika u 2010., 2011., te u 2012, ovisit će o kretanju bruto domaćeg proizvoda i rezultatu pregovora. Za rast plaća u privredi uzeli smo trenutnu godišnju stopu od 5,8 koja može biti promjenjiva. Ako BDP bude veći, tim bolje po naše plaće, a ako rast plaća u privredi bude manji brže ćemo ukloniti zaostajanje. Postoji realan temelj za vjerovanje da smo dobro prognozirali. Štoviše, moguće je da će kretanje ovih pokazatelja biti još i povoljnije pa bi se zaostajanje moglo još brže i lakše ukloniti.